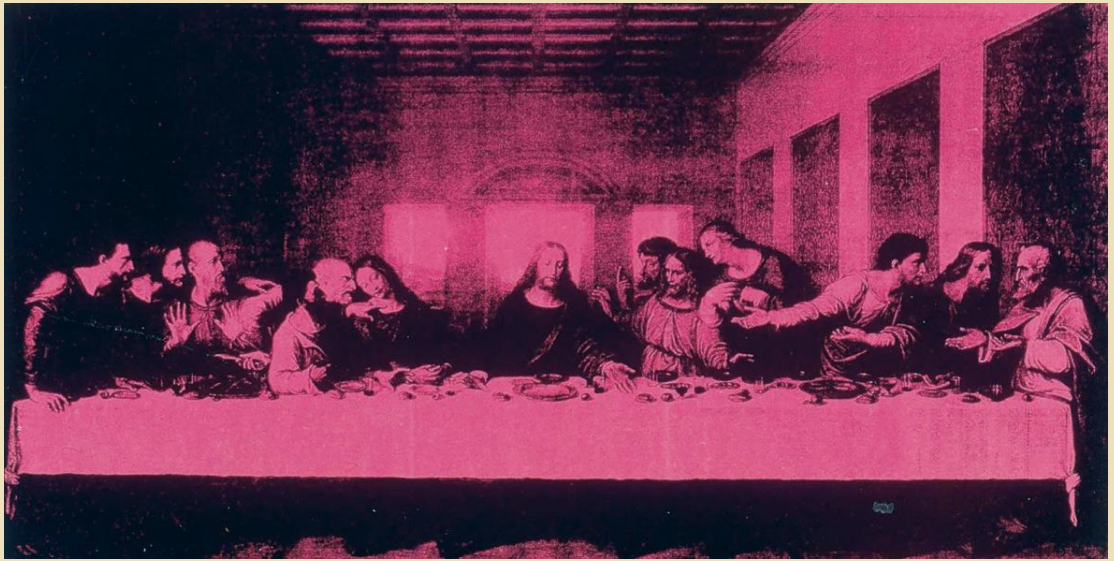

2. Peter Kunzmann-Franz-Peter Burkard-Franz Wiedmann:
Atlasz Filozófia (Athenaeum Kiadó Kft. Budapest, 1999.)

A kép másokat is megihletett. Andy Warhol: Az utolsó vacsora, 1986.

A cikk írója: *Rizmayerné Márkus Edit*, az ELTE-n diplomázott francia és történelem szakos tanárként. AQUILA h. rend alapító tagjai között van. Rendszeresen publikál az AQUILA Párt kiadványaiban.

Vargáné Pável Márta

Bizonytalanságaink, kiszolgáltatottságunk

Hiszen a világ mélye és sekélye,
a gondolat fényessége,
a szépség szép reménye,
mind a mi kezünkben van...
(Su-La-Ce)

Az a sor, amit megemlíthetnék bizonytalanságaink, kiszolgáltatottságunk kapcsán, olyan hosszú, hogy ezt a témát csak vázlatosan vagyok képes feldolgozni. Két főcsoportba lehetne sorolni; egyik a környezeti/geológia tényezők, valamint a társadalmi/humán működésből eredő okok. Az utóbbiakat elméletileg jobban lehetne kezelni, gyakorlatban viszont lehetetlen. Pl. az egész emberiséget szeretetre, egymás óvására, önzetlen életre hangolásával.

Nem tudom ez az elemző gondolkodásom mennyire hasznos, mert megváltoztatni nem fogja a helyzetünket, maximum a „túllépést”, felrázásunkat segítheti elő.

Bizonytalanságaink, kiszolgáltatottságunk

Az emberi lét csupa bizonytalanság makro- és mikroelemeiből épül fel, olyannyira, hogy már talán kollektívan bele sem merünk, vagy bele sem akarunk gondolni, mivel nagy részével szemben teljesen tehetetlenek vagyunk. Ez talán olyasmi lehet, mint a gammasugárzás, ami állandóan ér bennünket, de ez van, ehhez legalább évmilliók alatt bizonyos szinten hozzászoktunk, így alkalmazkodtunk. Lehet, hogy a kiszolgáltatottságunk tudata ellen is egy megemelt ingerküszöbvel védekezünk, hogy ne kelljen állandóan esendőségünkről gondolkodni. Pedig néha, ahogyan az emberiség mai önteltségét, vele együtt a leépült viselkedését nézem, nem ártana.

Leginkább a napokban kitört, általam még soha nem látott, eszement vihar jutatta eszembe ezt a témát. 2 perc alatt omlott össze a szép kertünk és a környék. Ha arra gondolna az ember, hogy elköltözik valahova, hogy ilyen többé nem érje, tragikomikus érzés vesz rajta erőt, mert sírva kacagnia kellene, hova menjen, ugyanis a Földön nincs biztos hely. Semmi sem véd meg a viharoktól, földrengéstől, vulkánoktól, meteoroktól, sorolhatnám, hogy mennyi mindentől nem. És ez nem csak a földi létünkre jellemző, az egész három dimenziós univerzumokban is kiszámíthatatlan, nem ismert a jövő. Mindenkit érint ez a létezőktől – most úgy tűnik teljesen független – kiszolgáltatottság. Az egy másik kérdés, mennyire vagyunk benne mi is, szerves lények ebben a játékban. Sokan nagyon is fölül, ugyanennyien alábecsülik a szerepünket, lehetőségeinket. Az igazság az lehet, hogy nem tudjuk eléggé messziről szemlélni a létünk egészét.

Az, hogy semmit sem tudunk, a sekélyebb felfogású elméknek talán jobb is. Mégis azt kellene tudnunk, legalább is kutatóbb, igényesebb embereknek, hogy hol a józan határ, amikor még tehetünk valamit a saját viszonylagos biztonságunk érdekében. Ma a tudományos világ ezt teszi is – de nem erkölcsi fokon, arra ott lennének a nagy vallások, ha ezzel törődnének...–, ha végiggondolom, az erkölcsi/humánus vonatkozásban is igen csekély határfokkal működik ez a „tevés”. Mindig az elemek győznek, és a hatékonyságunk még mindig a nullához közelítő.

Nem lenne szerencsés, ha most valaki, aki masszívan materiálisan gondolkodó, felkiáltana: nos, ezért találták ki az Istent, hogy vigaszuk legyen. Elsőre logikusnak is tűnne, de a dolgok nem ennyire szimplexek. Messzebbre, sokkal messzebbre kellene nézni. Globálisan kellene látni létünk okát, célját stb., pl. kicsit az előző cikkeimben leírtak szerint. Ha eléggé transzcendensen tudnánk szemlélni, és ebben hinni is, talán a kiszolgáltatottságunkra lenne hathatósabb, de a mai gondolkodáshoz képest elképzelhetetlenül más megoldás. Ez viszont olyan messze van, hogy még megbecsülni sem lehetséges, mikor következne be, ehhez valóban csoda kellene.

Hamvas Béla: Zen (részletek)

„Buddha tanítása, hogy az isteneknek, az emberi lényeknek, az állatoknak és az élő létezőnek állandósága nincs. Szellemi és asztrális és ásványi és biológiai és pszichológiai erővonalak (ösztönök, indulatok, szándékok, vágyak, kívánságok) vonzattal telítődnek (tanha, trisna – életéhség, kapzsiság, szomjúság, sóvárgás) s a vonzat következtében az erők egymással kapcsolatba tömörülnek, megalkotják azt a halmazt, amely a létező feltétele. Az erővonalak egymást áthatják. Ez az interpenetráció (egymást közösen áthatás), s ennek következtében úgy tűnik, mintha a lény magja szubsztanciális lenne. Buddha azonban azt mondja, hogy a viszonylatok kapcsolatait sikerült megbontania. Mit kell tenni? Az életéhséget meg kell szüntetni. A központi vonzatot ki kell kapcsolni. A viszonylatok meglazítását ezzel megindította, az erővonalakat legalábbis meglazította és a tömörülés helyett a szétszóródás folyamatát kezdeményezte, aminek következménye, hogy a szubjektum önmagát felszámolja.”

feherkrisztina.blogbgspot.hu/search/label/Hamvas%20Béla

Nagy „kérdés” – nekem nem, de ebben a cikkben csak így tehetem fel –, hogy az Istenben való nagyon erős hit megoldaná-e a kiszolgáltatottságunkat, a földi létben töltendő végtelen bizonytalanságainkat. Vélem, megoldaná, csak messze nem úgy, ahogyan három dimenziós, mai beszűkült szemlélettel elképzelik. Nem menne varázsütésre, nagyon kemény emberi akarati, állapotbeli, tudati átváltozásra lenne szükség, amire ma egyre kevésbé képes /tömegesen meg egyáltalán nem/ az emberiség.

Láttam egy festett képet (vagy 20 éve), amit egy súlyos idegbeteg férfi festett, megrázó volt. A képen, egy vékony kötél, egy szakadék felett egyensúlyoz a beteg önmaga. Sokszor eszembe jut, mert ez akár egy valóságként is felfogható, csak van, aki kibírja, és van, aki nem.

Úgy gondolom, az emberi társadalom struccpolitikát folytat, s talán csökkenteni lehetne a kiszolgáltatottságunk voltát, érzetét, ha megváltoztatnák, szeretettel telibbé tennék az emberi viselkedést, a kisugárzott gondolatok erejét, az egymáshoz való viszonyunkat, a szigorúbb erkölcsiséget újból alapszabványnak vennék. Teljesen senki sem tudja, mi mitől lesz, és a végső, legmélyebb ok-okozati összefüggések sem tiszták, még csak nem is derengenek. Nem azt akarom mondani, hogy egy szakadó eső bűnös életért van, vagy ha elsivatagosodik a föld egy része, de mégis el kellene gondolkozni, nagyon finoman, mélyen, hátha... valamilyen dolgok talán összejátszanak! Pl. a Gaia-elmélet egy mély gondolat, hátha több az egész, mint ma kollektívan véljük. Az összefüggések ismeretével kellene kezdeni a kiszolgáltatottságunk enyhítését.

Hamvas Béla - ISTEN TENYERÉN ÉBREDTEM

Isten tenyerén ébredtem, s lenéztem a Földre,
Hófehér csúcsokra, kopár legelőkre.
Kanyargós folyók tükrében láttam kelni a Napot,
Sugaraiban álmos hajnal mosakodott.
Láttam az óceánt gyermekként ragyogni
Sirályokat felette felhőkkel táncolni,
láttam a békét az emberek szívében,
Láttam az erdőket fürödni a fényben.
Láttam sok-sok mosolyt és láttam a reményt,
Láttam az embert, és láttam a zenét,
Láttam a földet szeretetben élni,
Láttam a csöndet a széllel zenélni.
Láttam Istent amerre csak néztem,
Miközben éppen az Ő tenyerében ültem,
S az Ő hangján szólt hozzám a szél,
Mint anya, ki gyermekének mesél,
Millió apró tükörben láthatod magadat,
Hisz olyannak látod a világot, amilyen Te vagy!

Igen, ez a lényeg, olyannak fogom látni és – hozzáteszem – megélni a világot, amilyen vagyok, vagy amilyen akarok lenni? Tudom, ez nagyon elrugaskodottnak tűnik a mai gondolkodástól, pedig a dolgok ide is visszavezetnek. Nem állítom, hogy primitív megközelítéssel lehetne változtatni a kiszolgáltatottságunkon, nagyon nehéz, nagyon kemény átalakulás után lehetne valami eredmény. Súlyos kérdés, mi miért van, ezt kellene felismerni.

Az ember mindig stabilitásra vágya, folyamatosan ezt keresi, de soha nem fogja megtalálni, csak ideig-óráig. Ha ez kis időre teljesedik, akár boldognak is érzi magát, pl. fekszik a tengerparton és napozik, megszűnik pár órára a világ. Persze a dolgok attól még történnek – lehet épp a felmondó levelét írják, vagy készülődik egy nagy földrengés, de erre a kis időre legalább kikapcsol. Ez a továbbéléshez feltétlenül szükséges. Mitől is vibráló, állandóan zszizsegő, idegileg nagyon érzékeny az ember? Ettől a tudatos és tudattalanul is megélt bizonytalan életétől (is, és még sok mástól). Tetejében nem elég az, ami fizikailag van (időjárás, geológiai tényezők stb.), ehhez még ma durván hozzátevéődik sok társadalmi, szociális, emberi tevékenység, pl. a tudatos kikészítés, politikai műveletek sora, ezzel könnyebb uralni, a tudatát megtörni az embereknek, könnyebb igába hajtani. Tudatosan teszi a politikai „elit”, hogy a munkavállaló egy pillanatig se érezhesse biztonságban magát, vagy állandóan bombázva van különböző betegségek, járványok okozásával, vagy riogatással. Észlelhető, hogy a mai világ – valamiféle

politikai okok mentén, manipulatíván is – kikészíti az embert, aki alól már elvették az egyetlen reményt, kapaszkodót, az Istenhitet.

Mi lesz az emberiséggel? Meddig bírja ezt a kikötő nélküli feszülést, mikor ébred fel? Akar-e, tud-e változtatni ezen dolgok menetén? Látható, a kulturáltabb/iparilag fejlettebb országokban már a szaporodással is baj van. A nemzőképesség és a nemzeni vágyás is sérült. Mintha nem akarnának már élni. Nem csoda, túlhajtás, a gyökerektől való elszakadás, a nem emberhez szabott elvárások tömegével túlságosan messze ment a társadalom a végtelenül érzékeny, labilis emberi lény kikészítésében. Meg kellene állni. Sok lesz! Nagy baj lesz!

Prohászka O.: Magasságok felé. 158. o. „Szükségünk van a világos összefoglaló nézetekre, a létnek valamiféle tudományos megértésére, a művészet- s társadalmi életnek legalább némileg állandó formáira. De amily szükséges, hogy fészket rakjunk, éppoly bizonyos, hogy bennünk is jelentkeznek új felfogások és nézetek, bennünk is foszlanak régi s szövődnek új kapcsolatok; kialusznak régi s kigyúlnak új eszmék s eszmények; meglepnek új meglátások, jelentkeznek új érzékenységek fakadnak új érzések, s így azután mi mindnyájan valamiképpen fészekhagyók is vagyunk. Új rendszerek, új felfogások, új művészeti irányzatok s új kultúrák előtt úgy állunk, mint ahogy a fészekben fészkelődő s új szükségleteit megérző madárfiók áll a levegős, mennyboltos, napsugaras s erdős világgal szemben ; érzi ő s érezzük mi is, hogy a fészekből ki kell emelkednünk s új miliőbe beállanunk. De ő nem tudja, hogy miért kell neki fészket s anyát elhagyni.”

Ahogy Prohászka is felismeri, új miliőbe kellene állnunk, habár amit gondolok, az kicsivel másabb, mint Ő gondolja.

Rahner is azt írja, hogy az ember önmaga is állandóan változik, nem is tudja, ki ő? Nagy görög gondolkodók is tudták, hogy minden változik; mi is, a környezetünk is. Ebben a folyamatos változásban az ember azt keresi, ami neki legjobban kellene: az állandó pontot. Mivel Istent elvették tőle, vagy rosszul életik/élik meg, nem lesz fix pont. Pedig Ő az egyetlen változatlan, akihez ki lehetne az embernek cövekelnie magát.

A megoldás nem horizontális, hanem a vertikális szintnek megfelelő állapot akarásában van.

A cikk írója: *Varga Péterné/ Pável Márta*, katolikus hittanár, az AQUILA Párt elnöke, 25 éve az AQUILA kat. közösség létrehozója és vezetője.

Két könyve jelent meg (*Akinek füle van a hallásra, az hallja meg*, valamint *A misztikus teológia alapjai*) és egy *Hazafelé* címmel folyamatban van. Publikációi megtekinthetők a www.aqp.hu, valamint a <http://www.sasmarta.eoldal.hu> oldalon.